

ЛИШ БОРОТИСЬ—
ЗНАЧИТЬ
ЖИТЬ!

— ВСІ СИЛИ НА
СЛУЖБУ
НАРОДО
— ВІ!
— ВІ!

МОЛОДЕ ЖИТТЯ

Місячник Української Акад. Молодіжи.

Видає: Наук-Літер. Секція Акад. Тов-а „Січ“ у Відні.
Редактує: Комітет.

Рік I.

Відень, 1. лютого 1921.

Число 1.

⇒ Зміст: ⇐

	Стор.
Ігор Федів: До бою життя	1
Від Редакції	2
Іван Рибчин: Чим є Мих. Драгоманів для української молодіжи?	3
П. Стак: Із циклю „Молоде Сонце“	8
Петро Демчук: Індивідуалізм чи універзалізм?	9
Михайло Скорик: На поле	17
Ганин: Відкриття Універзитету	18
Із книги афоризмів	19
Хроніка: а) Із діяльності Січі за 1919—1921 р.	20
б) Драгоманівська Громада	22
в) Секція Експортівців	22
Ріжне	23

„Молоде Життя“

« « Орган Укр. Акад. Молодіжи. « «

Рік I.

Відень I. лютого 1921.

ч. I. .

Ігор Федів.

До бою життя!

(Українському студентству.)

Тепер —

Не смійте схиляти в низ чола,
Яких не схиляли в час бою.

Тепер —

Не смійте шукати вигоди
Іnidіть, як черв у спокою,
Бо вся Україна —
Велика руїна . . .

Тепер —

Не смійте кидати прапора
І святість доптати ногами.

Тепер —

Не смійте ви стати з героїв
Нікчемно-мерзкими рабами.

Тепер —

Не смійте скаляти риз чистих
Другів, які впали за вас-же.

Тепер —

Не смійте забути їх крові
Й огня, що яснів і погас вже.

Тепер —

Не смійте забути, як йшли ви
В бій смертн...нераз без пуття.

Тепер —

Не смійте злякатись — і гордо
Славайте до бою — життя,
Бо вся Україна —
Велика руїна . . .

Від Редакції.

В тяжкі часи виходить перше число „Молодого Життя“, органу Української Акад. Молодіжі.

Найкращих немає... Они лягли головами в борбі за осягнення Великої Правди — здобуття Волі Українському Народові.....

Другі перенісши на своїх плечах тягарі европейської війни та розщучливі боротьби України, знесилені тратять своє молоде життя по тюрях та тaborах полонених ...

Та найболючішою раною у сьогоднішньому життю нашого студентства, — це брак спромоги учитись ...

Одною з найбільших плям у теперішньому культурному життю Європи являється заборона учитись українським студентам на університеті в своєму рідному краю.

Такий варварський розпорядок видала окупаційна „культурна“ Польща на українських землях, щоби знищити до тла які небудь прояви українського життя. Українська молодіжь переслідувана дикою жандармською Польщею мусіла утікати на чужину.

Ворог знає добре, що не буде з українського народу покірного раба, як довго живе свідома своєго завдання, здоровая українська молодіж ...

Не страшні нам ні тюрми, ні розстріли лю того ката ...

В борбі викристалізовується дух, кріпшає сила і воля бажання ...

Великий ірландський дух зродився під тяжкими ударами англійського льорда. У зойках мучених ірландських жінок та дітей, під грохот розстрілювання молодих синів зеленої країни, у сяєві горіючого майна ірландського селянина, творилась авреоля Великого Духа Свінєя.

І тому не страшна нам катова лють, але страшна нам ... своя власна безобразність, безідейність, ренегатство; страшний нам цинізм в своїх власних рядах.

Страшна своя власна інертність ...

Велику частину нашої молодіжи опановує тепер філістерська буденщина, дрібничковість, партікуляризм, абсолютна безінтересність до загально громадянських цілей. Деякі одиниці з більшою завзятістю консервують хиби наших батьків, ніж вони самі їх обстоювали.

Деж дух Великих Наших Пророків? ...

Деж поділась спільна душа зпід Крутів, зпід Львова? ...
Ні, досить!!!!

Ми, молодіж, — що являємось неначеб перехідним містком між сучаснотю а будучністю — „спрахнім в себе дух старого міра“... і ідім новою дорогою... Народ український потребує сильної, здорової молодіжи.

В молоді його Надія, його будуча Сила...

Сила наша лежить в організації, в як найбільшому підпорядковані своїх інтересів, інтересам суспільності.

Будучі дві українського народу вимагають від нас бути не безобразною масою дипльомованих інтелігентів — ремісників, але в першій мірі борцями рядовиками. —

Народ жадає і очікує від нас ірляндського духа.

Тому ми кличемо всіх товаришів, у кого ще жива пісня життя, у кого ще не вмерли ідеї Шевченка, Франка, Драгоманова, — до спільної праці...

Наш орган не є проповідником ідей якої небудь української політичної партії.

Наше завдання... це служба Українському Народові.

Наш ідеал... бути конструктивним цементом при будуванню Великої Української Суспільності.

Іван Рибчин.

Чим є Мих. Драгоманів для української молодіжи?

(З нагоди 25. л. річниці смерті).

Михайло Драгоманів... В цьому імені якась дивна таємність, щось, що свою незбагнутою силою немов відмолоднює нас, переносить в ясні, соняшні країни молодості.

Кожний український інтелігент, що чув це імя, мимоволі переноситься думкою в свої молоді літа. Не тому, немовби те імя робило враження тільки в молодості — велич Драгоманівого духа така богата в найріжнороднійші цінності, що їх не легко вичерпати і займаючись нею ціле життя, — а тому, що Драгоманів в особливо близьким українській молодіжі. Можна сміло твердити, що майже кожна наша інтелігентна одиниця перейшла в своєму житті фазу, в якій в більшій, або меншій мірі була під впливом Драгоманового духа. Майже в кожнім нашім місті і містечку були Драгоманівські кружки, в яких гуртувалась українська молодіж, головно середніх і вищих шкіл і познайомлювалась з ідеями великого Українця. В тих кружках молодіжи і зростав культ Мих. Драгоманова.

Кожного молодого Українця притягав немов якась дивна сила до того Великого Громадянина. В тій цілій постаті криється якась вічна молодість, яка так прегарно гармонізує з молодечим темпераментом. — Завдяки тій дивній силі стало те велике імя для нас немов синонімом вічної молодості...

Приглянися блище тому явищу: визначний громадянин — публіцист став для всеї нації, а головним чином для кождочасної молодої віти тоїж нації духовим провідником, світочом, що величчю своєго духа одушевляє її до праці в користь своєго народу, своєї суспільності.

Які причини цього явища? Відповідь на це питання найдемо, як тільки кинемо оком на моральний бік характеру Драгоманова і на його ідеї.

Моральна сторона Драгоманового характеру дається схарактеризувати кількома словами: безглядна чистість характеру, неустрашима сміливість, невсипуща працьовитість, непохитна віра в успіхи своєї праці, віра в життя. — Отсе ці чудові прикмети Драгоманова як людини, прикмети, які для виховання молодіжи в немов цими угольними каміннями, на яких можна будувати храм суспільної праці. Ті прикмети характеру ділають на всю нашу молодіж з нестримною силою, вирізблюють на чистих таблицях молодечих душ немов величне знамя, підставу для творення своєго власного характеру. І тому українська молодіж все йшла, все йде і йде за Драгомановим, бо у нього чистий як слюза характер, а тільки за чистотою, великою людиною може піти молодіж, відчуваючи мимо небогатого ще життєвого досвіду цю чистість характеру більш інстинктивно. —

В парі з тою чистістю характеру йде у Драгоманова і сміливість, революційність. Можна сказати, що така неустрашима сміливість можлива тільки тоді, коли мається в найтайніших глибинах душі свідомість чистоти своєго характеру, безінтересовності, відсутності якої небудь скритої егоїстичної думки. Людина чистого характеру не вагається явно проголосити свої ідеї, хочби й грозила їй за це кара і переслідування. Якщо людина відчуває гармонію між своїми ідеями а своїм практичним поступованим, то нічого й болтися їй. У Драгоманова була ця свідомість і всілід за цим і геройська відвага так в теорії, як і в практиці. В його творах читавши завдно, що, як цього вимагає народне, громадське добро, то не треба боятись кари, а сміло стреміти досягнення ціли, ущасливлення загалу через усунення соціальної кризи. Таж сміливість проявляється і в житті самого Драгоманова. Та геройська сміливість й робить його критику такою займаючою, життєвою. Старшим сучасникам Драгоманова була ця його прикмета не по нутру, вони одцурались його так в Галичині як і Наддніпрянщині. Одна тільки галузка цьої суспільності не відріклась Драгоманова, — молодіж. Вона збагнула глибину його характеру і його ідей та пішла за ним. Це перші ученики великого апостола — Франко, Павлик і інші, які з неустрашимою відвагою понесли світло Драгоманівських ідей вперед, не лакаючись ні ляцько-австрійських тюрем, ні бойкоту з боку своєї рутенської суспільності, яка не хотіла їм навіть подати руки. Що присвічувало цим людям, цвітови тодішньої молодіжі в їх повній пожертвування праці? Відповідь легка: Ясний як кристаль характер, самошевність і сміливість, геройська відвага їх великого учителя Драгоманова. — І теперішню молодіж наповнюють одушевленням ці ідеальні підвалини етики Драгоманова, на них вона хоче завершити діло творення характеру, який являється необхідною передумовою всякої громадської праці. Мимо — а навіть так сказати, із застрашуючого зматеріалізування теперішньої суспільності, треба нам дбати про плекання ідеального, чистого характеру, якщо хочемо бути справжніми учениками того великого громадянина. До громадської, чистої справи треба чистих рук і молодечої відваги. Хай собі може „висока

політика" вимагає певного рода кривлення душою, того, що вульгарно зветься „крутістю", то громадська праця, як ії розуміла така наскрізь ідеальна людина як Драгоманів, повинна опиратися на чистоті характеру, прямолінійності. Бож у народа в спеціальний інстинкт, завдяки якому він уміє відріжнити чистих, характерних громадських працівників від паразитів на народному організмі. —

Навіть найчистіший характер може пропасти без виражніших слідів у морі суспільного життя як не буде він визначатися ще другою прикметою, — неустримою відвагою. Ту відвагу треба заєдно противставити такій же відвазі, нахабності підліх, користолюбів, неетичних елементів серед суспільності, що стараються повернути все громадянство в такий же неетичний стан, в якому вони самі находяться. Якщо хочеться, щоби народ, суспільність розвивалася в напрямі вищої етики, треба небхідно членам тої суспільності, які високо стоять під єтичним оглядом, сміло, неустримо держати голову та явно ширити свої ванеслі етичні ідеї.

Міцний, непохитний характер є необхідною передумовою благородної, справжньої творчої праці, яка являється вихідною точкою всіх вартостей громадського життя. І тут зяснюється геній Драгоманова в повній своїй величині. Ціле життя Драгоманова, — це невсипуча праця, праця не тільки в напрямі зображення свого духового „Я", а головно для громадського доби. Громада, суспільність, народ, — отсє ціль всеї праці Драгоманова. Невсипучу працю, яка стремить до щораз то кращого влаштування соціального життя шляхом пильних дослідів, шляхом поступаючої все вперед науки, працю, яка виповнила все життя нашого великого громадянина, хотів він бачити у всеї молодіжі. Вагу праці заєдно підчеркав Драгоманів в розмовах та переписці з представниками молодіжі. Так м. и. сказав Драгоманів в 1892 р. представникам української молодіжі, членам товариства „Січи" у Відні. „Нам треба поставитися на високий рівень, нам треба засіяти наукою і ділами, щоби увесь світ зглянувся на нас. Тоді й числитися з нації будуть. Чим на ширшу ногу поставимо себе, тим вигідніше" (гл. спомини Д-ра Яр. Окунєвського про Драгоманова). В цьому висказі нашого великого громадянина міститься глубока правда, яка являється чудовим дороговказом для молодіжі на життєвому шляху. Так, справді „нам треба засіяти наукою і ділами!" Яка-ж частина нашої молодіжі може мати кращу можливість доконати цього як : е та, що опинилася тепер за границями України, головно в Чехії і Австрії? Та частина може сповінити тепер першу точку заповіди великого учителя і засіяти наукою.

Якож розумів Драгоманів цю науку? Чи тільки в репродуктивному значенні? Чи тільки казав сліпо і безкритично присвоювати собі те, що сотворила європейська культура та й перешепнити це все на наш національний ґрунт? Ні, Драгоманів понимав науку більше синтетично. Він сам дав нам прегарний первовір своєї інтизи, сполучки справжнього європейства і українства. Спираючися на позитивістичному, «іль софічному напрямкові, який тоді процвітав у західній Європі, на напрямкові, який поміняючи всі метафізичні загадки, виходив з реальних, позитивних фактів та на них починав класти храм науки, корисної для суспільності і одиниці. Драгоманів зумів придбати собі всі ті інтелектуальні цінності, які були витворені тогочасною наукою, опанувати своїм широким поглядом всі явища суспільного життя. Однаке і цьому він не зупинився. Він пішов далі, знаючи що кожна нація, ба навіть кожна громада живе своїм окремішим життям, виростав на своїй питомій почві, на якій не легко прий-

меть я пересаджена з чужого поля ростива, він утворив синтезу, сполучу з цого всеого гарного, високого, що нашов у західній Європі і в того, що в нас було доброго. — Таку синтезу дав нам Драгоманів у своєму ідеалі громади, де ми виразно бачимо, як та синтеза творилася. Таку синтезу мав Драгоманів на думці, коли писав про потребу видання української популярної енциклопедії (гл. н. пр. женевська „Громада“ з р. 1877, стор. 257—258). Взагалі ціла постать Драгоманова являється тою знаменною синтезою своєї рідної української і загально-европейської культури.

До подібної синтези повинна стреміти і теперішня українська молодіж, яка має нагоду черпати з жерел загально-европейської культури. На цьому місці може нам дехто замітити: „Таке домагання тепер невмістне, бо обставини, серед яких живемо, зовсім відмінні від часів Драгоманова. Західна Європа перестала тепер бути тим, чим була за Драгоманова. Надходить упадок зах. европейської, пережитої культури — „Der Untergang des Abendlandes“ —, який н. пр. пророкує визначний німецький фільософ культури Освальд Шпенглер у своєму творі під вище наведеним наголовком. Наша пора оглянутися за духовними цінностями де інде, може таки в самій східній Європі, в орієнти.“

Це правда, — богато гнилі містить в собі західно-европейська культура, однаке з цього не виходить, щоби її взагалі нехтувати та відхешуючись від неї, відкидати і всі її ясні сторони. — Будувати нашу власну культуру можемо тільки на европейській основі. Це непохитній закон для нас. А щоб і відріжнити те, що гарне, позитивне, творче в тій культурі від того, що гниле, спорохнявіле, подекуди й зниродніле, — до цього нам потрібно синтези, такої, яку находимо у Драгоманова. Працюючи на солідній основі европейської науки, утворюючи синтезу, сполучу з елементами европейської і нашої національної культури, ми при нашій первісній духовій силі можемо справді витворити такі культурні цінності, які можуть примусити весь культурний світ звернути пильну увагу на нас.

Це одна сторона медалі. — Друга сторона, — це переведення в діло, практичне примінення того всого, до чого дійшлося в теорії. Сама наука, теорія — ще не вистарчає. Культура буде тільки тоді повна, заокруглена, коли теоретичні міркування і досліди йти муть в парі з енергічним поступованням, з ділами і тільки тоді збудуємо храм нашої цілковитої, культурної і політичної самостійності. Це підчеркування Драгомановим необхідності енергічного переводження в діло своїх думок, практичної діяльності, — це для нас незвичайно цінний заповіт.

Мусимо у всякій ситуації здавати собі справу з того, що нам попри науку і теорію треба „діла і ще раз діла“. Що хочби й як учені та за те нездібні до практичної діяльності мрійника, добра народу не поправлять, самостійності де жанні не збудують. — Завдяки тим двом солідним основам, наукі і ділам, поставимо себе як каже наш великий учитель на „ширшу ногу“, „на високий рівень“.

Якоже м'яють виглядати ті діла, яких може довершити молодіж? На це дав нам Драгоманів таку відповідь: „Коли вже говор ти про те, що можна дати народові, то саме ті з нас, хто вивчився на кошт народу, тільки й можемо дати йому, що нашу науку“ (гл. „Громада“ 1877, ст. 263. зам.). Отсе й поле діяльності молодіжи: йти в народ і вчити його, отвирати найменчому, незрячому братові очі, вчити його бути справжньою людиною і справжнім громадянином!

Всяку роботу, а тимбільше громадську повинна ціхувати непохитня віра в успіх. Без ції віри не вийде нічого путьного. Така віра була в Мих. Драгоманова. Вона додала йому сили відрізняти непохитно на обраному раз становищі, стреміти прямолінійно до своєї високої цілі мимо всіх життєвих супротивніх хвиль. Цеї віри в успіх своєї праці, віри в свої власні сили не міг Драгоманів дочекатись у старших своїх сучасників. І тому шукав він її серед тодішньої української молоді і нашов її там. Молодечча віра в життя стала Драгоманову міцним союзником в боротьбі за вселюдські, громадські ідеали. Драгоманів дуже дорожив тим своїм союзником, ідейною, палкою, сіяючою радістю життя — молодіжю; це ми бачимо у всіх його творах, де він завдно згадув про українську молодіж, дав їй практичні поради, побивається о єї добро. Бо він найкраще зрозумів вічно живого, радісного, перенятого вірою в успіх духа молодіжи. Він, що ціле свое життя жив з молодіжю, якого думки заховали молодеччу свіжість аж до смерті, писав ще кілька днів перед своєю смертю: — „нехай живе життя!“ — Це гасло великого громадянина повинна приняти за своє і сучасна українська молодіж. Не значить це, що вона малаб кинутися в обійми „загальноспасаємого“, сліпого оптимізму Ні, цього від теперішньої молодіжи вимагати неслід. Надто страшною, потворною вагою молодечих труїв вкрилася за останніх шість літ земля, щоб и ми прийшли сьогодня до молодого Українця, що в більшій або меншій мірі переніс на собі ті всі страждання невгаваючої війни і мали смілість сказати йому: „світ цей такий є прекрасний. Живи, чоловіче і втішайся він!!“ — Ні, цього сь годня ніхто не може вимагати від молодого Українця. Це значило би проповідувати темної марки консерватизму. На страшну дійсність, яка глядить на нас своїми потворними очима з кожного кутка, ми ні сміємо бути сліпі. Ця доза пессимізму необхідна при всякій критичній оцінці життєвих явищ. Саме з тої пессимістичної точки погляду, яка наказує нам сміло глянути дійсності в вічі, дійдемо таки до того, що скажемо: „Хай живе життя!“ Так, хай живе життя, та не таке, яке ми бачимо тепер довкруги себе, — бож це не життя а мука, це поневолення одного народу другим, це визискування і гноблення десятків міліонів людей кількома сотками, тисячами капіталістів і терористів, соціальна неправда і неволя, а нежиття, яке хочемо здобувати ми самі, те життя, яке достанеться всій нашій суспільності, всему нашему народові як обжинковий він ць нашої ветвомної праці. — Оттакому життю кличено ми: „хай живе!“ — Ми свято переконані, що наш великий учитель і громадянин розумів так життєвий оптимізм, життєву радість.

Крім того прегарного, коротко тут проаналізованого характеру притягають молодіж пестримною силою і його ідеї. Ідеї ці наскрізь революційні, життєві. Тим то їх лине до них молодіж кожного часу. Ті ідеї дадуться зовсім коротко схарактеризувати, як стремління до осягнення можливо найсправедливішого суспільного ладу, в якому соціальна кривда не могла мати місця, в якому кожний почувавби себе вільним громадянином. Розбираючи докладно всякий можливий соціальний лад, дійшов Драгоманів до свого ідеалу громади, який являється йому найкращою синтезою суспільного життя. Вільна Україна малаб бути після Драгоманова союзом вільних громад всеї української етнографічної області.

Вершком суспільного ладу уважає Драгоманів беззначальство, в якому кожний живе життєм, що відповідає його питоменності не мішаючись в сферу другого. Суспільна кривда є при такому устроєві немислима. —

Цей ідеал беззначальства являється тепер утопією. Здійснений він міг би бути аж тоді, коли все людство двигнеться на високий ступінь загальної етики, коли глибоко етичне поступовання буде чимось так зрозумілім як тепер н. пр. тільки підчеркування егоїстичних інтересів та гноблення другого. До того ще цілому людству дуже, а дуже далеко. На всякий случай одно певне: Першим кроком, який може нас наблизити до того ідеального ладу в по думці Драгоманова цілковите задоволення стихійного стремління всіх народів світу зажити життям нової національної самостійності. Цей шлях вказав Драгоманів в українському народові. Зноваж середником до осягнення самостійності може бути не робота з гори, а з долини, з низу від поодиноких громад. — І тут починається для української молодіжи поле для праці, тут виступає ясно її завдання. Молодіж має бути тут тим творчим чинником, який працюючи по всім громадам не дасть їм змарніти в хибно понятім анархізмі, шкідливім парткуляризмі, а як рухливий повний життя елемент сповнити ме ролю того нерозривного лучника, що злучить те все в одну цілість. Та цілість — це самостійна Україна, спілка вільних громад, які звязані одним духом, одним бажанням, одною думкою, думкою волі і щастя українського народу на всіх його просторах. І тоді весь український народ стане одною великою сім'єю, одною громадою, над якою вітати ме творчий дух великого Драгоманова. —

Може бути, що ця щаслива хвиля прийде щойно після крівавих змагань, в яких вести ме нас до остаточної побіди геній Драгоманова, як це предсказув нам найкращий ученик Драгоманова, Франко:

„Знов прийде час, до найтяжшого бою,
Останнього за правду й волю милу.
Ти поведеш народи, і прогнилу
Стару будову розвалиш собою.
І над обновленим, щасливим світом,
Над збратаючими чистими людьми,
Ти зацвітеш новим, пречудним цвітом.“

П. Стак.

Із циклю „Молоде Сонце“.

Повила Мати нас вночі . . .
Під вікнами мара ходила.
На стрілі, скорбно плачуши,
На долю скаржились сичі,
А ніч мовчала, ніч могила . . .

В безверхій хаті гарно в нас.
В стіні скрипить хробак за-
нуди . . .

Та — Нене рідна! — в глу-
пий час
Огонь в душі твоїй не згас:
Ти розірвала зсохлі груди

І невгласимий серця жар
В піснях у наші переклада
І навела предивний чар,
Щоб Сонцем блиснув серед
хмар, —
Ти Сонце над усе кохала!
Ще нерозумні і малі,
Ми грілись в сояших про-
міннях,
Пялись туди, де гір шпилі
Горять в багряносрібній млі
В таємних Сонця володіннях;

Пахуче вілля і квітки
Збирали в піснею у росах,
Плели нев'янучі вінки, —
А в тебе... терну колючки
В твоїх густих сріблистих
косах ...

Тебе із батьком розп'яли...
А ми — прощались під хрестами
І помсті там заприсягли
І у байдужий світ пішли, —
Сияло Сонце перед нами!

Ми — де Сонце! В океанах
Златосяйового життя
Не збудуєм на оманах
Молодечого буття.

Ми — де Сонце! Не змарнуєм
Сил в низинах десь, на дні,
І, як крицю, загартуєм
Дух у сояшнім горні!

Ще не битими шляхами
До завершень ми підем
І в землі холодні ями
Наше Сонце понесем.

Звійтесь, крила соколині
Молодих огневих мрій!
Наше Сонце — Україні,
Рідній Матері старій!

— — — — —
Іdem шляхами ми простими, —
Перед веде
Нам Сонце молоде:
Ми — в Сонцем побратими!

Не справлять нас на манівці,
Бо Сонце з нами.
Шумить, як птах крилами,
Наш стяг в міцній руці.

Над лобним місцем — чорні крути,
А на хресті,
Пречисті і святі,
Прибито ноги й руки ...

Вперед, туди, де ті хрести,
Де наша доля,
Де в муках наша воля,
Де тішаться кати!

Ми не здрігнем в огневім герці:
Життя огні
Запалимо в борні
В Її великім Серці! ...

Петро Демчук.

Індивідуалізм чи універзалізм?

В життю чоловіка є дві протилежні ідеї, які становлять основний вихід при квалітативнім порівнюванню чи оцінюванню всякої людської творчості. Це в понимання буття чоловіка в індивідуалістичному чи універзалістичному дусі.

Всяка людська творчість, щоб то вона зі себе не представляла, мусить при своїм вирішуванні перейти через призму цих вище наведених двох освітлень.

Індивідуалізм, або універзалізм є необхідними формами думання; поняття для означення всякої суспільної науки. Ціла суспільна наука, само суспільство, спілки і їхні продукти: наука, штука, держава, право, політика,

історія і т. д. — то все мусить розглядатися зі становища індивідуалістичного, чи універзалістичного духа.

Рід понимання буття чоловіка незвичайно великого значіння набирає при розбиранню економічних питань якого небудь кр. ю. Як під зглядом теоритичним, так і практичним, незвичайно важливим чинником у господарському житті є власне це понимання буття чоловіка в індивідуалістичному, чи універзалістичному дусі; від якості цього понимання залежить чи в господарстві даної країни буде запроваджена вільна торгівля, чи цю слова охорона, конкуренція, чи організоване господарство, самопраця, чи соціальна політика і т. д. . . .

Також соціальний та політичний устрій людини залежить від цього то розуміння істновання в індивідуалістичному чи універзалістичному дусі. Централізм, чи децентралізм, монархія, чи демократичні форми і т. д. . . . це чисті результати розуміння індивідуалістичного чи універзалістичного.

Індивідуалізм та універсалізм є то способи льогічного розуміння життя чоловіка. — Життя — колективна-цілості.

В моїй короткій розвідці хочу зясувати характер цих двох протилежних течій в людстві; їхні тенденції, житевий дух та їхні ріжниці між собою.

Люди живуть в спілках, громадах, а при певному вже культурному рівненні живуть у зарганізованих більших спільнотах і творять суспільність (Gesellschaft). Чоловік творить величаві вчинки. Чоловік вигнавши богів з Акрополіс — неба, сьогодні відбирає богам і послідні їхні адути; побідно бореться проти смерті, проти старості... хоче все опанувати. Чоловік сам хоче стати богом... Чоловік через могутчу силу свого розуму і волі є Великим...

І насувається питання: як властиво чоловік став великим, таким могутчим?... Чи через суспільність, чи сам через себе, вже тому що в чоловіком?...

Що становить силу, первіність, ту льогічну, міродайну дійсність людського життя; осібняк, чи їхнє суспільне стоваришення, одиниця, чи суспільність? Де лежить основа людської суспільності, в самих одиницях, чи в цілості самої суспільності? Що творить суть суспільного життя?...

На ті запитання основні відповіди дав нам індивідуалізм і універсалізм. Розглянемо поодиноко ці два питання.

Індивідуалізм.

Суть індивідуалізму полягає у творенню поняття абсолютноного, автаркічного індивідуа. Дух індивідуалізму каже, що одиниця перед своїм вступом у суспільність в своїй суті вже істота скінчена, готова, fait accompli, яка через своє вступлення в суспільність вічного не змінюється, отже — льогічно вже — скріпляється не через суспільність як таку, але сама від себе. Всі здобутки, які осібняк дістаети при життю в суспільності завдачує він не суспільності як цілості, але тільки собі самому.

Індивідуум є отже якийсь духовний Робінзон, якийсь вічний фенікс, з готовою, совершеною силою, який сам із себе витворює життя. Зі становища індивідуалістичного держава, суспільність, громада, творять тільки механічне, а не органічне злучення одиниць.

Однинці лукачаться тільки ради користі, забезпечення; суспільність має отже характер чисто утілітарного стоваришення осібняків з деякими

жертвами інтересів осібняків, а які однаке поза тим творять для себе свою цілість.

Індивідуалістичний, політичний дух вимагає, як найменшого, майже безслідного, обмеження рухів осібняка, і вимагає, як найбільшої свободи рухів одиниці . . .

Гумбольдт каже: „Найвищий ідеал людського співжиття буде творити та суспільність, в якій кожний буде розвиватися зі себе самого і для себе самого.

Як мав господарське життя виглядати то найкраще характеризує вислів славного фізіократа Кеснєя: „Laissez faire, laissez passer, le monde va de lui-même.“ Стягання податків і взагалі які небудь обов'язки одиниці супроти держави Schröder називає „бандитським жаданням“ („Banditenforderung.“)

Суть індивідуалізму лежить в цілковитій автаркії одиниці; коротко характеризує цей пароль індивідуалізму; „In-sich-selbst-begründet-sein.“ Творчою силою в одиниця а не суспільність.

Є різні типи індивідуалізму, які ріжняться відповідно до своєго меншого або більшого відхилювання я від розуміння абсолютної автаркії одиниці, від націоналістичного понимання.

Індивідуалізм можна поділити на три головні, різні роди:

1. анархізм;
2. маккіявелізм
3. природне право або укладана теорія.

Найчистішим типом індивідуалізму є анархізм в формі, яку застуали Стрінер, Бакунін, Крапоткін. „Mir geht nichts über mich“ вповні виявляє абсолютну автаркію, самоцілість одиниці, яка рішучо заперечує існування суспільності — в розумінні кріпкої організації.

Тут „Я“ одиниці є для себе богом, цілостю абсолютно незалежною від інших „Я“. Таке понимання буття чоловіка витворює нігілізм, який вкінці логічно і консеквентно мусівні допровадити до Дарвінового представлення буття в природі „bellum omnium contra omnes“.

Деякими сторонами своєgo навчання належить сюди Шопенгауер і Ніцше, який каже в Заратустрі: „Там де кінчиться держава, там доневра починається чоловік“.

Богацько інших так називавших анархістичних системів представляють собою загальний „мішмаш“ безграницього індивідуалізму та утопійного колективізму, при помочі яких анархісти хочуть ущасливити людськість. Другим искравим типом індивідуалістичного понимання є маккіявелізм.

Маккіявелі в своєму навчанню признає державу, — значить суспільність; — в ній однаке панує абсолютно, безграницько одиниця сильна, як побідник над слабким¹. Для ідеалу маккіявельської одиниці немає поняття добра і зла, а є тільки абсолютное поняття панування; ідеал абсолютної перемоги силою над усім, що осібняка оточує. Подібний дечим до цього і Ніцше „Übermensch.“

Тут то находили своє моральне право всі абсолютні монархи з неограниченою волею діяння одиниці.

В практичному життю важкий тип індивідуалізму є так звана укладана теорія.

¹ Лишіть хай роблять, хай ідуть, світ іде сам від себе.

Тут одиниці ради порядку, значить ради механічного помагання, звікають ся своїх прав безграницю волі і ради своєї певності засновують державу. Тут отже державу ані не заперечується, як анархізм, ані не витворюється як результат насильства (маккіавелізм) а тільки тут державу закладається як інституцію порядку і певности. Як в господарському так і політичному життю цей рід розуміння буття чоловіка досить довго держався і проявляється у формі фізіократизму, і смітіянізму, (Кесней і Сміт) дальнє лібералізму та деяких родів демократизму і тепер ще від часу до часу скомліть в формі накликування повороту до природи, до „ordre naturel“.

Реа сумуючи до тепер сказане бачимо, що одинокою практичною теорією індивідуалізму є тільки укладова теорія (die Vertragstheorie), яка признає державу і признає конечність обмеження абсолютної свободи діяння одиниці в інтересі тільки порядку і певности інших одиниць; одиник, тут суспільність розуміється як щось механічне, в якому одиниці, осібники творять силоюстійні, невідмінні ефісценції.

В науці можна стрінуги поняття індивідуалізму під назвами: атомізм або атомістична теорія, механістична теорія, персоналізм і субективізм; однічкою послідними назвами уживається більше в психологічному змислі. Індивідуалізм і його научні обґрунтовання головно на полі економічних наук в основі французько-англійської школи.

Універзалізм.

Суть універзалістичного понимання вже по причині своєї обширеності не дається так легко ані зрозуміти ані представити, як індивідуалізм. Труднощі лежать вже у самій назві. Слово „універзалізм“ означає єдність, або цілість суспільства, тому країцебі було ужити слова „соціалізм“ від слова „societas“, тимчасом слово соціалізм служить для означення вже кріпко обґрунтованої, спеціальної, окремої теорії. В дійсності загально широкому поняттю слова „універзалізм“ для означення відносин в тому дусі на землі між людьми найкраще відповідало слово „колективізм“, яке однаке у послідніх часах часто ідентифікується зі словом „комунізм“, який служить також як назва для спеціальної, окремої, соціальної теорії. У науці можна часто стрінуги назви для означення універзалізму: „над-індивідуалізм“, „трансперсоналізм“, „солідаризм“ і інші. — Залишилось все таки при слові універзалізм для означення відмінних протилежних індивідуалізові тенденцій у суспільному змислі. Справді у філозофії універзалізм відноситься до „universum“, „всеселеної“ в метафізичному, а не суспільному змислі.

Хибним є розуміння по якому універзалізм є все противне до індивідуалізму. Значиться, коли індивідуалізм вимагає цілковитої автаркії осібника, то універзалізм вимагає цілковитого пожертвованняся одиниці суспільності. Ні . . .

Суспільність в універзалістичному розумінню, не є ніякий ненажерний молос, який в собі пожирає одиниці, не є якимось кроносом, що поглочує своїх власних дітей.

По універзалістичному пониманню буття чоловіка, то тільки „цилість“, „суспільність“ має ту творчу силу вічного огня. Одиниці творять тільки потенціяльну, ляtentну силу, яка проявляється у фактах тільки під впливом чарівної палички спільнотного, суспільного життя. Одиниця не родить ся готовою, „fait accompli“, сильною, а тільки розвивається, дістав силу через спільне життя з іншими одиницями. Через взаємне співжиття тих

лятентних сил одиниць викрасталізовується що раз то більше та творча сила чоловіка, яка сьогодні рівнає чоловіка з богами.

Без реакції, зрозуміння, вислухання чоловіка кимось другим, чоловік тратить всяке заінтересовання до праці, до життя. Суспільність отже в жерелом, творцем, будителем чимраз то інших, дальших бажань, стремлінь однинці.

Культура, штука, музика, мова, поесія, — це все твір суспільності і можливий тільки при життю однинці в суспільності.

I Гете розуміючи правдивість буття чоловіка кліче:

„Без тебе, мій приятелю — громада.

Всі мої співи були саморозговором,

Всі мої почування німі.“

„Якщо має взагалі істнувати чоловік, то мусить істнувати більше людей“... каже Фіхте.

Суспільність в творчою силою людського прогресу. Суспільність не є кінець, але вічний початок нового творення.

Вже старі грецькі фільозофи Платон, Арістотель буття чоловіка розуміють в універзалістичному дусі. Антична фільозофія вибудувала обґрунтовану трівку теорію про державу і суспільність. У платоновій державі мала панувати рівність, справедливість, свобода; люди мали жити на подобу богів.

Силу і велич античної культури, перед якою і тепер ще клонить голову сьогоднішній модерний чоловік, вічно відроджуючу, відсвіжуючу силу для свого істновання Греки черпали власне в тому універзалістичному розумінню буття чоловіка.

Для сьогоднішнього чоловіка майже душевно незрозуміла гострість Спартанців, які нищили хирлявих дітей, які пізніше були тільки балястом для спартанської суспільноти; жорстоким для нас, але Лякедемонці лишили за собою Термоپілі, які вічно горючим огнем промовляють до чоловіка про велич і силу грецького духа

Тією то свіжістю, здоровлям, силою, красою славна антика і тим то вона все представляє для сьогоднішнього чоловіка щось нового...

Таксамо слідний старинний світ витворює свою культуру і життя у дусі універзалістичному.¹

Середновічний світ являється закрашеним духом анархо-маккіявельського індивідуалізму. Переягу беруть тенденції повороту до примітивного ладу „ordre naturel.“

Колискою тих тенденцій була Англія і Франція, звідки переходили вони і до Німеччини.

Рішучий поворот до універсалізму настає з хвилею виступу Фіхтого (1760 р.) Силою свого геніального ума доводить він безпідставність і блуд індивідуалістичного розуміння і дав наукні основи під універсалістичне розуміння; його політичну та суспільну науку можна назвати поворотом до античного розуміння ідеї держави і суспільності.

На полі економічної науки переворот починається з виступом романтичної історичної школи (Міллэр і інші).

Ріжні типи універсалізму стрічають при аналізі його квалітативних варостей „залежно від якості“ „цілості“ в абстрактному розумінні.

Персоніфіковане, алєг'оричне божество, причиновість речей і т. д. . .

¹ Наука про державу і суспільчість Конфуція і Ляотзе.

Помінмо всі малі відтінки універзалістичної науки, а порушимо тільки головніші теорії, які в життю чоловіка мають сакий або такий вплив на його суспільну будову.

Найважнішими типами універсалізму суть:

1. теократичне поняття суспільності та держави,
2. християнізм,
3. браманізм,
4. націоналізм,
5. соціалізм,
6. большевизм-комунізм.

Християнізм, браманізм являються витворами в обсягу метафізичного та релігійного життя. Ідеалом їхнього універсалізму являється безпосереднє злучення одиниці з богом. Християнізм однаке не в консеквентному універсалізмом; абстрактний дух браманізму ввищі над персоніфікацією християнізму; злука Атмана з Врамою в совершеннійшою чин посмертне райсько життя християнське . . .

Соціалізм в різини своїми відтінками являється витвором в обсягу діяння, творення рухів чоловіка передовсім під взглядом нолітично-господарським.

Соціалізм це в тип універсалізму, який сьогодні оказується майже непереможною тенденцією будучого розвою буття чоловіка.

Соціалістичні форми універсалізму творять основи будочої суспільності чоловіка.

Соціалістичний тип універсалізму повстав на руїнах індивідуалістичного світогляду, якого абсурдність доказують віхи смерті та культурного регресу. Християнський тип універсалізму відходить в забуття ізва «всії неконсеквентності та нездібності зрозуміння потреб та розвивних тенденцій сьогоднішнього чоловіка».

Соціалізм це універсалізм, який бере під увагу тільки інтереси цілості, а ніколи інтереси одиниці, осібняка.

Рухи одиниці в паралелю рухів цілості. Осібняк абсолютно не творить жадної своєї „цілості“, але в тільки відбитком „великої цілості“ суспільства. Є лучем і жив в лучі освітлення творчості загалу.

Одиниця, як окреме тіло перестає братися під взгляд . . .

Хибне однаке в понятті неначеб то одиниця переставала існувати.

Ні . . . Вона тоді доперва жив і розвивається в найширшому розумінню того слова. Соціалізм дивиться на суспільство, як на ковечину, органічну форму людського буття. В суспільноті, в освітленні соціалістичного універсалізму тим менше обмежування рухів одиниці, чим більше почуття і зрозуміння до суспільного життя у одиниці.

Соціалізм в своїх крайніх образах зносить поняття якого небудь обмежування рухів одиниці якимсь організованим суспільством; він взагалі зносить поняття д ржави, як символ обмежування рухів одиниці, Соціалізм творить плятонову суспільність богів на землі . . .

Цей екстремний тип універсалістичного понимання буття чоловіка називається:

Комунизм . . .

Проблеми: коли він прийде і які форми обмежування рухів одиниці будуть його попереджати не лежить в обсягу нашої теми і тому ці питання

залишмо. — Ради кращого зрозуміння, все таки мусимо згадати про це хочби в маленьких зарисах. Якими приблизно дорогами чоловік манить до того вимріяного комунізму, то ріжні теорії ріжніх відтінків соціалізму подають ріжні шляхи.

Реформація, вичікування, еволюція, революція. Наймаркантнішим типом, який існує сьогодні реально в житті чоловіка є в б о л ь ш е в и з м , який проявляється в майже абсолютній диктатурі одної групи людей, одної класи над всім окружуючим. Це є, — як що можна так назвати — універзалістичний таккіявлізм.

„Я“ одної групи людей творить свою „цілість“ і нищить, і не хоче ані знати, ані чути „я“ другої групи чи класи.

Таке „аристократичне“ становище одвої класи супроти другої класи в чистому випливом матеріальніх-економічних, як і політично-соціальніх відносин теперішнього життя чоловіка. І чи нищення теперішніми творчими, робучими частинами суспільності тих нетворчих паразитних частин суспільності не відповідає погані заскірь універзалістичному духові Спартанців, які вигублювали дітей, які були тільки тягарем для суспільності, про це лишаю читачам свободну думку.

Однак все таки большевізм, як і націоналізм не в ідеальному універсалізмі і можна хиба їх у важати тільки, як перехідні форми до того загально людського, ідеального універсалізму . . . до комунізму . . .

Націоналізм є також тип універсалізму, якого „ідеальна цілість“ розташовується на злучення тільки якоїсь більшої скількості одиниць лучених зі собою взаємно географічними та біольогічними законами.

Симптомами такої спільноти до тепер уважається спільну мову та звичаї.

Велика половина ученого світу уважає теперішню викрасталізовану в своїх крайностях модерну націю за основний базіс людської творчості.

Комунізм вірить за те в одну велику сім'ю, суспільність цілого людства, де не будуть грани ролі географічні та біольогічні причини в своїх всіма конseqвеннціями, — які власне творять націю, — але одиноким рішаючим і упорядковуючим чинником будуть економічні причини.

Є ще окрім індивідуалістичного та універсалістичного понимання буття чоловіка одно розуміння а іменно: у с а м і т н е н н я (Abgeschiedenheit).

На цю теорію і цей спосіб розуміння сучасна наука не звертає великої уваги, бо теорія усамітнення не признає суспільства як ціlosti. В дійсності таке розуміння це є лягіровання між крайнім індивідуалізмом, а якимсь екстремним універсалізмом. Суть „усамітнення“ полягає в цілковитій атараксії людської душі, абсолютному спокою духа чоловіка.

Ріжніці відтінків теорії „усамітнення“ лежать у ріжніцах способів вшуканню того найвищого спокою душі та ріжності типів тих найвищих ідеалів.

Загальна черта „усамітнення“ лежить в меншому, або більшому розірваню одиниці в земніми річами. А б о л ь т и н и й б р а к всіх бажань... ось суть „усамітнення“. Яким представником того розуміння, тої філозофії являється Діоген з свою славною відповідю Александрові: „н е з а с л о н а й м е н і с о н ц я“. Абсолютне відрівнення від земних річей, від земних, людських бажань. Злука з „universum“, яка одинока даває розуміння величині сутні вселеної. Невиразним і мішаним являється християнізм. З одного боку абсолютний універсалізм з своєю любовию Платона, а з другого боку

„усамітнення“ з тяжкою аскезою, яка являється результатом індивідуального бажання заслужити собі місце в раю близько Христа.

Найчистійше і в найглубчіє поняття „усамітнення“ дав німецький фільмозоф Екегарт. Він ставить „усамітнення“ понад всякі людські почування, понад любов, самопожертвовання. „Саможертува може бути без усамітнення, але усамітнення ніколи без найвищої саможертуви“ Совершенне усамітнення лежить само в собі . . . нікому ані ради добра ані ради зла, . . . Усамітнення Екегарта немає жадного, „Absehen auf die Dinge“ цього світа.

Сюди належить також індійський буддізм, в якім совершеність сягає одиниця через цілі овіте усмertнення всяких пожадань, через внутрішнє самознннення. Ідеал: зілляття і розплиненняся в Нірвані-Нічо... Б ще много інших відтинків цьої філозофії якої суть полягають в шуканю совершенності, власного щастя одиниці в злитті з якимсь абстрактним божеством, яке інече кінців ні о іншого не є як Нірвана-Нічо. Це в філозофії цілковито вірвання з річами, з матерією. При будові і розгляданню суспільності як організму ця наука є негативною. Сюди належать, — коли ужно так вульгарного порівнання — і всі ці учени, які працюють по кабінетах тільки pour l'art, а не для життя; під взглядом духа вони вліти не для суспільнос и як організму; для неї вони нічо... вони забувають, що le monde va de lui même...

Ми бачили ріжні роди понимання буття чоловіка. Деж суть, де та абсолютна прѣда, яка робить чоловіка совершенним?? . . .

Чоловік живе, . . . свідомість його як чоловіка, проявляється і може тільки проявитися через і в другім чоловіці. Арістотель вже сказав, що чоловік без другого чоловіка не знавби, що він в чоловіком. Значиться люди живуть і муся́ть жити разом. Життя проявляється в праці чоловіка; чим та праця в більше удосконалена тим вище стає зрозуміння і почуття у одиниці його чоловічої гідності. Чоловік стремить бути совершеним і сьогодні по відкликенню чоловіком всіх містичних раїв та Нірван, чоловік своє призначення бачить в усовершенствуванні на землі. Жерело, з якого черпає чоловік свої сили досягнення того совершенства, це в суспільність

Прогрес, розвій одиниці можливий тільки в суспільноти і коли
немає у одиниці почуття суспільної приналежності, то така одиниця, чи
навіть велика скількість мусить зійти з сторінок людського прогресу, з
сторінок до людського совершенства . . .

І сьогодні всюди, чи в капіталістичній регуляментації чи в соціалістичній комунізації проявляється власне той дух універзалістичного розуміння буття чоловіка . . .

Ми це все можемо бачити у практичному життю, на нашій Україні . . .

Через довший час в українських одиниць не було почутия суспільної приналежності. Світ ішов, . . . але українського народу, як органічної — в сьогоднішньому розумінню — як культурної нації не було . . . Це була маса вегетуючих, нічим взаємно не звязаних осібняків. І тільки завдяки своїй консервативності, — що в цитоме кождій одиниці як одиниці, — і асиміляційній бездарності россійської влади, українська одиниця вдержалася аж до нових часів, коли то в наслідок спеціальної стадії на дорозі людського розвою, у українських одиниць зачинав зроджуватись за-

гальне почуття суспільної цілості і ставлене „я“ суспільності понад „я“ одинниці.

Ми з історії знаємо що найздоровіші республики були грецькі, де панував прінціп суспільної вищості. Будовання, творення культури вимагає поставлення одиниці нище суспільності, яка відносно до положення менше, або більше обмежує волю рухів одиниці. Прінціп індивідуальної вищості створює тільки анархію, безгладня, нищення суспільності, а тим самим і саму одиницю завертав до примітивних, варварських відносин.

Михайло Скорик.

На поле на тихе осінне
у звуках солодких бессилля,
під сонця останнє несміле проміння-
виходить стать тиха струнка.

Лице у задумі глубокій втомлене.
Стежками на поле іде.
А всюди де глянеш, лиш стерня і стерня
і чорна вже зорана нива.
На межах осталося оstu бадилля
із пухом розвійним насіння
в погорді лінивій, безжурній
забуте

Будячя колюче.
Ненависть мужицька.
Проклони женців.

Та проситься легке насіння, квилить:
„розвій мене полем, бо вяну, марнію,
А воля і право щоб жити, в мене є.
Чи в тебе не знайде мое голосіння
безглядного права — життя ярозуміння?“

І серце ласкаве все тає і тає,
а розум міркує: все жить право має.
Женцям це проклони? — та жнець не закон.

І руки насіння розвійне хватають
і з усміхом злоби його розсівають.
Пушисте насіння на поле злітає
і тане нечутко і плавко вдаль веться
і легко і гнуучко і круто, а тихо
як підступ . . .

Будяча колюче, російся, ростися
під усміх нікчемний ласкавої злоби,
слабих міркування:
все жить право має!

Гакин.

Засновання Вільного Українського Університету.

Заходами Колегії Українських Професорів та Союза Журналістів і Письменників заложено у Відні Вільний Український Університет.

Перший подібний факт взагалі в історії народів еміграцій, спричинених зовнішніми політичними відносинами.

Відкриття В. У. У. за кордоном, далеко на чужині, має велике значення в історії розвою української культури. Цей факт свідчить про велику інтензивність та імпульсивність духа розвою української думки, української культури.

Вже давно давалася відчувати недостача подібної української інституції, головно з уваги на велике число української університетської молоді, яка перебуває за кордоном.

На В. У. Українське студентство має змогу доповнити всі ті недостачі, яких не можна осiąгнути на німецьких університетах, головно із галузі українознавства; дальше відчайна творча праця, як українізація, а радше витворювання української термінології в області спеціальних теоретичних наук.

Це все можна було осiąгнути при праці по семінарях при В. У. У. Українське студентство загнане — від цього незалежними причинами — діляко на еміграцію, повинно як слід використати цю нагоду і по змозі в той спосіб причинитися до постепеного розвою української науки. Повинно працювати з подвійною енергією, посвятою, щоб тим наділжити втрату праці тих товаришів студентів, які лишаються по всіх концентраційних таборах та тюрмах і які не можуть брати участі в подібній праці.

Праця на В. У. У. має також і практичну сторону особисто для кожного слухача, а іменно: семестри прослухані на Вільному Українському Університеті у Відні будуть почислені на майбутніх Державних Українських Університетах на Україні.

Відкриття Університету відбулося в понеділок дні 17. січня ц. р.

Свято відкрив іменем професорської колегії голова В. У. У. проф. Др. Колесса, який в широкій викладі подав історію повстання Університету, вказав на теперішнє становище освітньої праці на великій Україні і на землях Зах. України. В дальшій частині перейшов до історичного огляду вищого шкільництва на Україні і до історії розвою української мови.

Після цеї вступної прелекції слідував ряд привітів від різних українських політичних, культурних, економічних та професійних організацій та від Ак. Тов. „Січ.“

Українська еміграція щиро витала засновання Вільного Українського Університету...

Одним з побажань для молодого університету було: „щоб В. У. У. став тим культурним чинником, який би знищив те погане поняття закордонів, яке панує між наддністрянською і наддніпрянською молодіжю; хай витворить В. У. У. ті нові стежки, якими повинна піти обєднана українська молодіж на шляху добування волі для Українського Народу“, як висловився в своїй мові зверненій до молодіжи бувший Мін. Нар. Освіти п. Крушельницький.

„Хай же В. У. У. буде іскоркою того великого життавого огня, в проміннях якого кується воля і щастя України“ . . . словами п. Др. Суровцової, яка промовляла іменем Укр. Жіночого Союзу.

Імена професорів на В. У. У. дають запоруку, що ті люди по своїм силам зроблять все можливе, щоб Університет поставити на висоті подібних йому європейських наукових установ.

Відкрито поки що два факультети; відділ права і суспільних наук, де лекції читають: Др. Дністровський, Др. Лозинський, Др. Старосольський, сенатор Шелухин, Др. Лисякі відділ фільзофічний (історико-фільзофічний та природописно-математичний, де лекції читають: Др. Колесса, проф. Антонович, Др. Артемович, Др. Рудницький, Др. Сабат і ряд інших визначних українських учених.

I молодіж витас з щармі серцем відкриття університету та глубоко вдячна за всю працю професорської колегії та другими культурними організаціям, які причинилися до засновання В. У. У.

Коли одначе ця культурна ініціатива не малаб залишитись льокальним витвором віденської еміграції, але малаб заступити українській молоді, як і взагалі культурному українському життю втраченні університети в рідному краю, то ми звернулися з слідуючою пропозицією:

Стагнути до Відня всіх наших студентів, які тулаються та дармо тратять молоді літа по різних виселенчих таборах в Польщі та Чехії і тим дати можливість продовжування студій на своєму власному університеті, власне на Вільному Українському Університеті у Відні. З цього можливо користати і ті фаваріші студенти, яким по причині незнання чужих мов так тяжко приходиться працювати по чужих університетах.

До Відня тому, — що тут у відношенню до інших великих міст чужих держав най-лекше студентство матеріально удержати, дальше Віденській найголовніший узол культурний в центральній Європі міг бути причинитися для вироблення твердого, ясного світогляду, для обвінакомлення зі всіма богацтвами західної культури і т. д. Різні музеї, бібліотеки множество інших високо культурних інституцій дають до цього богато нагоди.

Ми цим підсилюємо жадання бога́тьох українських студентів та студентських громад, головно студенців, яких доля закинула тепер до Польщі.

В цей спосіб українське студентство могло продовжати дальнє свої студії і бодай вчасти заповнити ті люки в нашому культурному життю, які спричинені в першій мірі ворожими наїздами на Україну.

З нашою пропозицією звертаємося до професорської колегії В. У. У., а в першій мірі до цих українських політичних чинників, в компетенції яких лежить можливість зреалізування подібної пропозиції.

Із книги афоризмів.

Кожде суспільство мусить відкидати все те, що псує в ньому гармонію. Кожний поодинокий член мусить посвятити свої користі для сусільності. Суспільство стойть вище, як сднниця.

* * Волод. Федорович.

„Добра собі — в добрі усіх шукати треба.“

* * Драгоманів.

„Працюй, але не як раб, не для того, щоби тебе жалували, або тебе подивляли, але так, щоби не було в твоїому житті ні праці, ні спочинку, яків не були хосені супільству.“ А. Марк Арватій

А. Марк Аврелій.

„Чисте ліло вимагає чистих засобів.”

Драгоманів

8

Хто стремиться сягнути совершенство, підпосетиться понад пересічність; але хто має на очі пересічність, все ж таки остане нічше неї.

* * *

Таланти без чесноти це раби без панів, які не вміють вести себе добре і здібні на все.

* * *

Страчені кроки, пуста балачка, безплідні думки — це три річи, які вкорочують життя.

* * *

Ті, які нічого не роблять, складають своїм неробством всі тягарі праці на плечі других.

З китайських сентенцій.

Хроніка.

Із діяльності Укр. Акад. Тов-а „Січ“ у Відні (за 1919—21 р.)

Укр. Акад. Тов-о „Січ“ являється огнищем, яке гуртує мало не все українське студентство Відня. Тому життя цього Тов-а рівнозначне із життям, настроями, працею цілого віденського українського студентства.

Залишаючи на пізніше зібрання історії всього українського студентства від 1910 р. — спинимося тепер лиш коротко на двох послідніх роках діяльності „Січі“.

Діяльність „Січі“ за час XI. 1919—X. 1920 (адмін. рік. 1919—1920).

Рік цей являється начеби переходовим роком від повного завмерта студентського життя у „Січі“ із за війни (1914—1919), до більше рухливого життя за 1920/21 із за напливу більшої скількості молодих сил.

Невелике число студентів на початку шкільного року 1919/20 із 20 членів зростає із кождим місяцем. У січні збільшується на 50, при ківці (X. 1920) — на 80. Головою Тов-а був т. В. Ломінський.

Із за певного числа членів, як теж із за відомої всім шкідливої повоєнної піхози, — життя ішло доволі пиняво, як пиняво ішло воно і серед ширших кругів нашого громадянства. Із діяльності згадаємо тільки важніші прояви життя „Січі“ за цей період.

Дня 2/XI. 1919 — скликано протестуючі збори укр. акад. молоді, на яких поруч українського студ. інститута явились засушики посольства, преси, відпоручники чеських, югославянських і жидівських студентів і чимало наших громадян. Ухвалена на цих зборах резолюція зводиться до трох точок, а саме протесту: 1. проти насильного загарбання Поляками Галичини; 2. проти виключення українських студентів із львівського університету; 3. проти заборони університетських курсів, улаштованих Наук. Тов. Шевченка у Львові.

Маючи на увазі потребу доповнення студій на тутешньому університеті студіями із обсягу українознавства, — почало Тов-о переговори із п. професорами — в справі утворення університетських курсів. Основна думка пляну була: читати лекції на праському університеті із правом іспитування, а покищо перевести організацію курсів у Відні. Фінансувати мало курси наше громадянство. Ввійдено у контакт із тодішнім представником посольства У. Н. Р. і З. У. Н. Р. які мали дати піддержку проектованим курсам. В цілі одержання сталого фонду від Директорії і заложення великого стипендійного фонду для удержання студентства за кордоном, — мав вийдати делегат „Січі“ т. Ломінський до Камянця, однаке відомі політичні події (заняття Поляками Камянця) — розбили всі пляні. Справа зовсім припинилася — і доперва пізніше дала почин до засновання 7/III. 1919 „Тов. Прихильників Освіти“, що має мету стипендійного фонду і доперва недавно до утворення унів. курсів і основання Вільного університету (17/I. 1921).

Із кружків — почали із за малочисельності членів, а почали із за повоєнної апатії не проявляв ніодин життя, хиба гурток комуністів, що гуртував небогато членів (около 10).

Тов-ом улаштовано чайний вечір (XII.) спільну св. Вечеру для студентів і укр. еміграції, концерт Т. Шевченка разом із укр. Жіноч. Комітет і З міс. курс укр. стенографії.

З рамени Тов-а відбулось 2 відчити: п. проф. Рудницького Ст. „Суть націона-

лізму" (14./XI. 1919) п. Др. Пежанського: „Враження з Підкарпатської України" (5./VI. 1919).

Із часописів були у Тов-і: Вперед, Наша мета, Український голос, Український прапор, Воля, Arbeiter-Zeitung, кр. щоденні вісти, Робітничі Вісти, Лікарський-Вістник і ін.

Що до політичного „средо“ Тов-а, то змінялося воно на протязу року відповідно тому, із якого напрямку прибувало, чи убувало членів (як інакше і не може бути у Тов-і, яке гуртує членів, принаджених до різних політичних груп). Із замітніших течій були: націоналістична, комуністична, соц. демократична.

Діяльність Тов-а за час 20. X. 1920 до 1. II. 1921 (адм. рік 1920/21).

Загальна характеристика діяльності Тов-а у цьому році, себто на протязі чотирох місяців — це: повільне стреміння проявлятися із сонливої бездільності до більш продуктивного життя. До цього у великій мірі причинився сильний наплив студентства із Галичини і різних військових таборів. Тов-о викезуючи ще у жовтні — 80 членів, згуртовув у собі під цей час (1 /II.) 141 членів, перебуваючи у Відні (не вчисляючи членів, які виїхали і мають повернутися). Із цього числа: 28 експорт., 23 фільоз., 19 прави., 17 мед., 15 місн., 14 техн., 13 агр., 11 торг., 6 муз акад., 1 ветер., 1 ак. мист. (7 рівночасно на двох факультетах) Із Надніпрянщини 3, із Буковини 23, із Галичини 115. Головою Тов-а є т. Ігор Федів.

Маючи на увазі, що найкращий спосіб осiąгнути сказали так „та хімія продуктивності“ Тов-а, це розбиття його на окремі кружки, чи секції, — утворено — вже із самого початку — кілька кружків, які менш або більш інтенсивно почали, або починають свою діяльність.

Найкраще зорганізованим являється, драматичний кружок. Управу кружка, що гуртує понад 20 членів приняв на себе п. дир. Кривецький. Досі виставлено кружком: „Брехня“ Винниченка (7./I.), „На перші гулі“ В. Васильченка (13./XII.) „Зіля королевич“ (9./I.), „В гірничій дібрі“ (16./I.). На 4. II. призначена песь Сургучова „Осінні скрипки“. Вистави зібрали доволі публіки так у „Чеському домі“, як ще більше у робіт. тов-і „Єдність“.

Дохід з вистав призначений був на незасібне українське студентство.

Хор (із 25 членів) — під управою із самого початку т. Ніжанковського, пізніше т. Охримов ича — відбуває постійно проби — і виступав досі 13./XII. і 23./I. Тепер приготовляється до Шевченківського свята. Крім цього при участі і нечленів Тов-а зложено мішаний хор (около 40 осіб) який має виступити теж на святі Шевченка; можливо, що це стане почином до засновання стадого українського хору на чужині, який зможе виступити і перед чужинцями із захоплюючим репертуаром нашої богатої пісні.

Музичний кружок — із за малого числа членів (4) — розвивається доволі слабо. Мав виступити він 13./XII. із квартетом, однаке не виступив по технічним перешкодам. Тепер готується кружок виступити із квартетом на Шевченківському концерті.

Просвітно-наукова секція, яка одним із найважливіших своїх завдань ставить відчити і дискусійні вечери, — із за стала „літературних вечерів Союза Журналістів“ і університетських курсів, уважала за відповідне не роздроблювати надто сил і часу, і тому зберігалася покищо від дальнього улаштування відчитів. Досі уладжено 8 дискусійних вечерів: п. Залізняка М. „Партія укр. соц. рев. в життю укр. народу“: 7./XI. і 11./XI.; п. М. Шрага: „Політична і національна програма укр. парт. соц.-рев.“ 29./XI. Реферати зібрали дуже численну публіку (около 200 осіб). У недалекому часі на прохання голови робіт. тов-а „Родина“ — проектується цикль викладів для членів згаданого Тов-а.

Маючи на увазі, що українське студентство під цей час позбавлене своєго пресо-вого органу і відчуваючи певну потребу такого, — секція поставила своїм головним завданням — видавати студентський журнал (який саме і появився) і подбати по своїм силам, щоби він став провідним ключем до обновлення нашого студентства.

Метою поглиблення самообразування і самовиховання — заложено (21./I.): „Драматизм із громадою“. Вона проповідуючи клічі нашого великого Вчителя — буде старатися вліти у наш перетомній, понижений організм — оживляючий, бадьюний живчик життя.

Теж молоді, по заснуванню секція чужовінних зносин, яка ставить своєю метою навязання зносин із студентством чужих націй, — робить доперва перші заходи і про ю щось більше можна буде говорити пізніше. Покищо навязано зносини із дапським студентством, які запросили кількох студентів, щоби блище познакомитися з українським студентством — до себе в гостину. Коли удастся повести добре справу, — зносини ці можуть дати дуже богато нашему студентству, не лише тимчасово, але і на пізніше.

Студенти експортової академії згуртувалися у секції експортівців, якої звіт обширнійший поданий понише.

Стільки про працю по кружкам і секціям. Крім того Товом улаштовано: чайний вечір (XI). Андріївські вечерниці (13./XII., разом з Тов. прих. освіти), спільну св. Вечеру худостудентів і укр. еміграції (6./I. із Укр. Жін. Союзом), Малапчин Вечір (13./I. з У. Ж. С.). В недовзі — улаштовати має тов-о Маскову Редуту (7./II.). Чистий дохід із згаданих вечерниць був призначений на незасібне укр. студентство і „пресовий фонд“ укр. студ.

В раз з іншими Товами улаштувало Тов-о: Свято 1. падолиста, і Академію в пам'ять Драгоманова.

Що до товариського пожиття, політичних і партійних поглядів членів — про це пізніше.

Чорноморський.

Драгоманівська Громада.

Згідно із настроюми та ідеольгією великої скількості товаришів-студентів засновано Драгоманівську Громаду, як секцію при акад. тов-і „Січ“. Гурток цих людей, які збираються в драгоманівській громаді кладуть собі не велике но ідейні завдання.

„Гуртування соціалістичної молодіжі, обзнакомлювання та поглублювання знання різних соціалістичних наук, розуміння плекання та розвивання драгоманівського соціалізму: викристалізування ясного відношення у членів організації до всіх теперішніх соціальних рузів. Вироблювати твердість думки та ідеї та чистоту характеру у організаційних товаришів у відношенню до всіх проблем сучасного життя, як українського та загального.“ То маденький витяг з статуту громади.

Бажанням і цілею Громади є вирвати акад. молодіж з тієї філістерської буденщини діяльності гарячого практичного драгоманівського ідеалізму життя.

На загал українське студентство у Відні радо прийшло засновання драгоманівської громади. То чого не можна на універзитеті, то можна осiąгнути в добре зорганізованій громаді при спільній праці з товарищами.

Життя в громаді пливе зараз живим теплом; є 28 членів. Члени діляться на дійсних і тільки сприяльчих із духом драгоманівської громади.

На загал елемент соціалістичних настроїв та соціалістичної ідеольгії; свою агресивністю переважає елемент лівий.

Вже на протяг так короткого часу своєго існування громада дала ряд відчитів.

Невідчайно інтересним і в великих запалом був принятий реферат П. Проф. Др. Старосольського, який запрошений виділом громади читав на тему: „Що таке культура?“ Прилагоджений в цілій цикль других відчитів, головно із області суспільних наук. Окрім праці внутрі організації, Громада лагодить ряд відчитів для ширшої публіки, головно для українського робітництва.

Робляться також заходи із боку теперішнього виділу Громади над заложенням драгоманівські бібліотеки. Бажання би було, щоб подібного рода драгоманівські громади засновувались всюди, де перебуває укр. молодіж. Всякі запити чи інформації відносно драгоманівської громади проситься надсилати на адресу редакції „Молодого Життя“.

Оден із них.

Секція Експортівців.

В першій половині післяця грудня 1920 при товаристві „Січ“ зорганізувалась секція експортівців із слухачів „Вищої Торговельної Школи“ (Hochschule für Welthandel).

Нормою Секції є статут тов. „Січ“, окрім цього Секція установила регулямін, який є підйомом і регулятором життя секції.

Як на початок являється секція досить численною; є 46. членів. Цілею секції є: гуртування укр. слухачів В. Т. Ш. у Відні, поглублювання та поширювання фахового знання, пізнавання торговельних відносин за-границями рідного краю, інформування чужинців про торговельні і промислові

відносини на Україні, популяризація тор. студій серед укр. молоді, заложення спеціального фонду для несения помочі студіючим товаришам та за тупництво їх інтересів на зовні; заснування видавництва книжок і інші культурні праці, які лежать в обсягу діяння експортівців.

Як би не тяжко то і не було по причині сьогоднішніх тяжких часів і сповнення всіх задач секції, хочемо однак вірити, що ся одинока свого типу організація укр. студенства причиниться до піднесення престижу самого студенства, а укр. кооперативів дасть цілий ряд молодих людей, свідомих цілей господарського будівництва та в цей спосіб доловить одну цеголку в буд. ві укр. нар. господарства.

Експортівець.

Адрес експортової секції Укр. А. Т. „Січ“:

**Vereinigung ukrainischer Hörer der Hochschule für Welthandel
Wien, XIX. Hochschule für Welthandel.**

Подяка.

Українська академічна молодіж у Відні, зорганізована в Т-ві „Січ“ складає на руки шановної громадянки Іванни Левицької щиру подяку за її помічну акцію між данською суспільністю в користь незаможного українського студентства.

Рівночасно українське студенство почувавтесь до глибокої вдачності проф. Др. Дністрянському, дир. Литвиновичові і іншим виділовим „Товариществам Освіти“, за їх повну самопожертвовання працю у користь акад. молодіжи.

Честь всім тим, що не забувають про українську молодіж і своїми зусиллями дають їй можність взятися знова за культурну працю для добра Українського Народу.

Виділ Т-ва. „Сч.“

Заклик!

Всі студентські громади та кружки в краю чи за кордоном просимо подавати до Редакції „Молодого Життя“ часті дописі про життя та культурну працю нашої молодіжи.

Поодиноко до Товаришів звертаємося з прошальною присилати для поміщення в нашому органі статті чи дописі в обсягу науки, літератури, фільософії, штуки та інших галузей людського знання.

Редакц. Комітет.

УВАГА!

Звертаємося з закликом до всіх Товаришів Студентів надсилати до Редакції „Молодого Життя“ відомості про товаришів погиблих в часі європейської війни та революції на Україні.

Заходами Акад. Тов. „Січ“ вийде Студентський Альманах присвячений памяті поляглих товаришів.

Звертаємо увагу на велике значення справи.

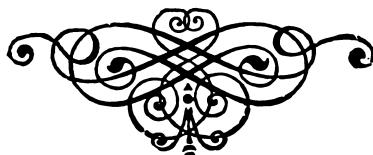
Не смімо забувати про поляглих товаришів !!

ОГОЛОШЕННЯ.

Звертаємось з горячою просьбою до всіх українських інституцій та громадян, яким лежить на серці здоровий культурний розвій Української Молодіжи, дбати про матеріальну піддержку „Українського Студ. Пресового Фонду“. За всякі датки щира подяка.

Редакція „М. Ж.“

Датки прохається надсилати на адресу Редакції.

„МОЛОДЕ ЖИТЯ“

Орган української акад. Молодіжи.

Виходить у Відні кожного місяця.

Редактує: Комітет.

Ціна першого числа:

В Австрії	25 К.
„ Галичині і Польщі	30 М.
„ Німеччині	5 М.
„ Чехії	6 К.
„ Америці	15 цен.
„ Англії	6 п.
„ Франції	1 Фр.
„ Швайцарії	50 сан.

Адреса редакції і адміністрації:

Wien, XVIII. Theresiengasse 15.

Ukr. Studentenverein „Sitsch“

Redaktion „Molode Zytja“.

Гроші висилати на адресу голови Тов-а „Січ“:

Wien, XVIII. Währingerstrasse 100/9,

Ihor Fediv.